

BIJZONDERE WAARNEMINGEN EN VONDSTEN

Een bijzondere korstzwam op een muur

Aptroot, A., Stalpers, J. 1998. A rare corticioid fungus growing on a wall. *Coolia* 41(3): 176.

Bij de restauratie van oude monumenten wordt de laatste tijd gelukkig in toenemende mate gelet op het voorkomen van bijzondere planten en dieren. Vooral bij grachtenmuren, stadsmuren en forten is het vaak mogelijk rekening te houden met de flora en fauna, door bijvoorbeeld de restauratie gefaseerd uit te voeren, of gebruik te maken van oude, niet schoongemaakte stenen en 'ouderwets' zacht cement.

Bij een inventarisatie met het oog op restauratie van de forten aan de zuidrand van 's-Hertogenbosch werd een wit korstzwammetje aangetroffen op een wel heel onverwacht substraat: deels direct op cement en deels op, en hangend onder een bruin, geleachtig korstmos (*Geleimos*, *Collema crispum*). Het materiaal was goed ontwikkeld. De vruchtlichamen zijn resupinaat en klein, 0,5-5 mm, gemakkelijk van het substraat loslatend, met iets wasachtig wit, in het midden crèmekleurig, hymenium. De hyfen zijn hyalien, dunwandig, 3,5-5 μm breed en hebben geen gespen. Er is vrij veel kristallijn materiaal aanwezig tussen de hyfen. Het hymenium is aaneengesloten en bevat alleen basidiën, geen steriele elementen. De basidiën zijn cilindrisch tot subclavaat, recht en met 2-4 sterigmen, 30-40 x 4,5-6,5 μm . De sporen zijn subgloboos tot breed traanvormig met een grote en iets schuine apiculus en met opvallende oliedruppels, 6,5-8 x 5-6 μm .

Bij determinatie bleek het om *Membranomyces delectabilis* (H.S. Jackson) Kotiranta & Saarenkosa te gaan. Deze soort was voor zover bekend nog niet eerder in Nederland aangetroffen. Hij is beschreven uit Canada, en is in Scandinavië (inclusief Denemarken) vaak te vinden op rottend coniferenhout. Een uitvoerige beschrijving en afbeelding is te vinden in Eriksson & Ryvarden (1973), onder de naam *Clavulicium delectabile* (H.S. Jackson) Hjortstam. Er zijn enige verschillen, die misschien op het substraat en de leeftijd van het vruchtlichaam terug te voeren zijn. Zowel Jackson (1948) als Eriksson & Ryvarden (1973) beschrijven de hymeniumkleur als crèmekleurig tot duidelijk geel en de basidiën als groot, 50-80 x 7-9 μm . Ook de sporen zijn iets groter, 7-9 x 6-7 μm . De soort wordt door zijn microscopische kenmerken als verwant beschouwd aan het clavarioïde genus *Clavulinopsis*.

Details van de vondst: Provincie Noord-Brabant, 's-Hertogenbosch, Bastion Vught, coördinaten 148,7/410,5, kilometerblok 45-32-54, op cement en op *Collema crispum*, leg. A. Aptroot no. 41854, 18 Dec. 1997, det. J.A. Stalpers 1997, herbarium CBS.

Dit is weer een voorbeeld hoe het zoeken op weinig voor de hand liggende plaatsen tot interessante vondsten kan leiden, in dit geval een nieuwe soort voor Nederland die bovendien ook in het buitenland nog nooit van dit substraat is opgegeven. Door het contact met de gemeente 's-Hertogenbosch is bovendien de beheerder direct op de hoogte van het voorkomen van deze zeldzaamheid, en is er goede kans op het voortbestaan in Nederland.

Literatuur

- Eriksson, J., Ryvarden L. 1973. The Corticiaceae of North Europe. Volume 2. *Aleurodiscus-Confertobasidium*. Fungiflora, Oslo.
- Jackson, H.S. 1948. Studies of Canadian Thelephoraceae. II. Some new species of *Corticium*. Canadian Journal of Research, C, 26: 143-146.

André Aptroot & Joost Stalpers (werkgroep Cristella)